

stenjaku, po železnici doposlan. Slavno znani župnik je spominek po zimi shranil in ga potem o binkošnih l. 1877 v cerkvi vzdanež odkril z primerno svečanostjo, čije stroške je blagodušno sam poplačal. Več dela in skrbi je pa odbornikom dalo stavljenje glavnega spomenika v stolni cerkvi. Občni zbor je zastran okvirja sklenil, da ga naj g. Schule v Gradcu po Hartelnovem narisu izdelava iz Viniškega kamna za 1200 fl. Ta sklep je storil, ker mu je izdelovanje iz tudi predloženega sivega trdega Kraškega kamna predrago bilo, namreč 4000 fl. Vendar mehki, krhki, kakor mela slatajoči se, Viniški kamen odbornikom nikakor ni hotel v glavo. Niso vedeli, kaj bi storili? Sklep občnega zbora bi imeli izvršiti, ali gledé na odgovornost pred slovenskim in sploh vsim izobraženim svetom niso upali dela lotiti se; dalje ko so nesrečni kamen ogledovali, menje se jim je dopadal. Ob enem so zvedeli, da se prošča Riedelna spomenik v Gradcu, ki je iz Viniškega kamna izdelan, že močno krha. Zato so v seji 19. jan. 1876. sklenili g. Schulca poprašati, ali bi ne odjenjal od 4000 fl. — in potem ali občni zbor sklicati ali pa takoj začeti izdelovanje in poznej odveze prositi. G. Schule je res odjenjal do 3000 fl., kar se nam je pa tudi predrago zdelo; toda ob enem je doposlal na ogled nov kamen. Ta je iz Griscimagne na Krasu v Istriji, in okvirje za Slomšekov spomenik iz njega izdelano je imelo stati samo 2500 fl. po ponudbi g. Schulca. Dne 30. sept. 1876 so odborniki imeli v tej reči odločilno sejo; sklenili so popustiti Viniški kamen in izbrati Griscimagnski; meseca oktobra v seji 21. okt. 1876 so dotično pismeno pogodbo z g. Schulcem podpisali; v njem se je g. Schule zavezal okvirje po načrtu g. Hartelna izdelati in v stolni cerkvi postaviti do 31. julija 1877 za 2500 fl. G. Schule je potem celo zimo marljivo delal; glavni delavec je bil Slovenec iz Koroškega; ta mož je namreč samo prekrasno gotiško krono nad glavo Slomškov izsekaval in gladil cele 3 mesece. V odborovih sejah meseca junija l. 1877. se je posvetovalo o napisih in se je v seji 13. junija 1877 odločilo za te, ki sedaj na spomeniku beremo v nemškem, latinskem in slovenskem jeziku. Nemški napis kaže na čast in dobroto, katero je rajni Slomšek storil mestu, kder je umrl in kder počiva; latinski proslavlja škofa sv. rimske-katoliške Cerkve, slovenski pa izrazuje njegove zasluge za milo našo slovensko domovino in javlja svetu pristrčno zahvalo od njega toliko ljubljenih Slovencev. G. Schule je bil mož beseda; v soboto zvečer 28. julija 1877 je krasno okvirje stalo na odkazanem mu mestu, nov in lep kinč stolne cerkve! Pri stavljenju tega okvirja nastal je zraven drugih težkoč tudi hrup med mariborskimi Nemci in mestni župan g. dr. Matija Reiser je hotel vse prepovedati, toda jegova neopravičena prepoved je došla tukaj prepozno — Slomškov spomenik okvir je že stal na svojem mestu,

kder bo še videti, ko o teh gospodih že davno ne bo nobenega duha ne sluha na svetni!

(Konec prihodnjšč.)

## Gospodarske stvari.

### Želod dobra kokošja hrana.

M. Navadni brastovi želod, jeseni nabran, v krušni peči posušen in v moko zmlet je kokošim izvrstna hrana. Vendar pa mora oni, ki svojim kokošim želod ko hrano polaga, nekoliko opazen biti. Želodova moka poviša kokošim moč, da bolje jajca neso. Zato se jim pa mora topel hlev poskrbeti in treba je peteline od njih ločiti. K navadni hrani se primeša nekoliko želodove moke in položi se kokošim vse v mlačnem stanu. Naj boljše je želodovo moko najprej z toplo vodo v testo zamesiti, iz tega hlebičke vzvaljati, ki niso nad pest debeli, in jih potem posušiti. K navadni hrani za 12 kokoši se primeša  $\frac{1}{12}$  del rečenega hlebička, ki se prej v topli vodi raztopi. Kdor pa hoče samo z kruhom iz želodove moke spečenim krmiti, je zadosti, če jeden tak hlebiček 12 kokošim položi. Site bodo. Dobro služijo še poleg te hrane jajčne lupine in pa izkuhane ali pečene kosti, ki se morajo v moko zmleti in želodovemu kruhu primešati. More se kokošim tudi sama kosčena moka položiti, kdar je dosti. Tako rejene kokoši vedno rade nesó in število od njih zuesenih jajc je dosti večje, ko pa število onih, ki jih na navadni način rejene kokoši ležejo. Prav hasnovito se je skazalo peteline od kokoši ločiti. Na 10 kokoši se redi jeden petelin, ki se pa le po dvakrat na teden in to le po dne med kokoši spusti. Petelini se krmijo, kakor kokoši, le treba vsakemu petelinu na teden  $\frac{1}{2}$  jajca podati, kar hrani večjo moč podeli.

M. Kdor si hoče jagod zasaditi, naj to stori, dokler je še čas. Čas je na jagodne nasade misliti, kdor hoče v prihodnjo spomlad za časa jagode brati. Naj ugodnejši čas za jagodne nasade je avgust, september in tudi še prva polovica meseca oktobra zlasti, če je vreme toplo in lepo. Morejo se jagode tudi meseca marca zasajati, boljše pa je jih jeseni zasaditi, ker močnejše sajenice že prihodnjo spomlad obilo rodé! Seveda najobilnejša bratva je še le v drugem letu. Tudi jagode same so še le tedaj popolnoma dorasle in dobre. Spomladi posajene sajenice tudi po suši prej trpé, ko pa jeseni posajene, ker še niso tako močnih korenin pognati mogle. Kdor jagode zasaja, mora grede dobro prekopati ali prebosti, obilno pognojiti boljše z starim, preležanim ko pa z črstim gnojem. Sadé se navadno 4 vrste na grede in posamezne sajenice precaj redko med seboj. Kdor hoče posebno močne rastline in prav lepe jagode imeti, jih mora po 60 cent. ali 2 črevlja narazen posaditi. Grede morajo vedno čiste plevela in

rahle biti in se o veliki suši v pozni jezeni vsak dan zamakati. Postranski izrastki se morajo skrbno potrgati, ker sicer rastlino preveč oslabé. Kdor prav debele in težke jagode vzrediti hoče, mora po cvetu na vsakem stebelu le po jedno jagodo pustiti, vse druge pa z škarpami ali nožem porezati. Najbolj kaže stebela k palčicam privezati, za kar praprotova stebela najbolj služijo. Tako jih dež in ploha ne more poškodovati.

**M. Vrtnarska skušnja.** Boleno mesto na drevesu se skrbno izreže in pomaže z pomočjo čopka z vodo, v kateri se je precej soli iz zajčje kisle detelje razpustilo. Na to se naredi maža iz sledečih tvarin in množinah: 170 gramov rumenega voska, 170 gramov oljnate gošče, kakor se v navadnih oljnatih sodih na dno vseda, 80 gramov navadnega lesnega katranovca in 80 gramov loja. Te tvarine se nad rahlim ognjem raztopijo in med vednim mešanjem z presejanimi sajami tako dolgo potrošajo, dokler dobi vse zadostno gostost, kakor jo maža imeti mora. Če so rane bolj male, jih ni treba poprej z vodo pomešano z soljo iz zajčje kisle detelje mazati.

**M. Selar,** kako si ga prav debelega vzrediti. Skušen vrtnar priobčuje v ta namen sledeči način: Ko je selar na pol dorastel, se mu metenica, ščavje, blizo 10 centimetrov nad gomoljem z ličjem tako zaveže, da poznejši listi ne morejo več skozi predreti. Gomolji postanejo tako debelejši in dobi se z vezanjem tudi obeljena metenica, ki se kakor endivija ko izvrstno sočivje v kuhinji rabiti da.

**Razna zavarovalna društva v Avstriji** so objavila svoje račune od l. 1877. Iz njih je razvidno, da je imela dohodkov v premijah Slavija 769.704 fl. Donau 1.521.000 fl. Azienda 1.631.000 fl. Peštanska 1.851.000 fl. Phönix 2.868.000 fl. Assicurazione Generali 3.118.000 fl. največ pa Riunione Adriatica di Sicurtà, namreč 6.818.418 fl. Graška vzajemna pa še ni izpovedala, koliko so premije znašale l. 1877. Škode je poplačala 314.471 fl. 64 kr. kar ni nič proti 2.594.486 fl. katere je Riunione izplačala; tudi jena reserva je majhna proti rezervi sleduje; kajti graška ima v rezervi 1.353.608 fl. 81 kr. Riunione pa 5.943.790 fl.

**Lepa požlahtnjena drevesca** pa tudi trsne sadike ponuja na prodaj za jesen 1878 in spomlad 1879 vinorejska šola pri Mariboru. Jabelk ponuja 36, hrušek 18 raznih sort, trsnih raznih plemen pa 26. Trsje se dobiva ali kot zakoreninjene sadike ali kot rezno rožje.

**Sejmovi.** 7. okt. Doberna, Obrajna, sv. Helena, Maribor; 8. okt. Pišce; 10. okt. Podsreda, Orehova ves pri Brežicah; 11. okt. Terbovlje.

## Dopisi.

**Iz Ptuja.** (Volitev.) Volilci rogaškega okraja smo na den volitve hitro pogledali po oglih, kjer so po navadi oklici nabiti: bodo li nemčurji vsaj

sedaj na zadnje spravili svojega kandidata na svitlo; ali ni bilo ničesar ne videti pa ne brati in smo tedaj mislili, da bomo imeli mir pred njimi, pa ni bilo popolnoma tako; uže ko smo v volilno dvorano stopali, stoji med drugimi nek Ptujski komisar orjaške postave, če se ne motim „Bratec“ med vratmi ter marsikterega njemu znanih volilcev mimogredočih za rokav pocukne rekoč: „le našega gospoda volite!“ Mislim si opazovavši njih: iz vaše moke ne bo kruha! Okrajni glavar kot volilni komisar bi bil rad nam svojih privržencev z par glasi vrnil v volilno komisijo, toda Slovenci smo imeli zbrane vrle može za svojo stran, od kojih se nismo dali odvrniti, in je toraj okrajni glavar enega moža iz volilne komisije zopet izvzel, ker ga naša večina ni potrdila. Tako so bili razve enega v volilni komisiji sami Slovenci; izvolili so si za predsednika č. g. Meškota, in tako se je voliti začelo. Vrlo so volili naši Slovenci, le nekako potuknjeno in bolj tiho je stlačil volilec nemškutarime „Bezirkshauptmann“ in tudi na obrazu se jim je bralo, da so kaki uradni sluga ali pa penzionirani vojaki. Naši Slatenski nemčurji niso volili, sprevidevši, da ima naš g. Herman ogromno število glasov, so jo pred koncem volitve moško iz volišča pobrisali. Koncem volitve se glasi preštejejo in tako je imel Herman 102 glasa, okrajni glavar pa 16. S prisrčnim veseljem smo se Slovenci vrnili iz volišča, da je naš blagi zagovornik, neprestrašeni Herman zopet naš poslanec.

**Iz Makol.** Veliko bilo je veselje pri nas, da smo Slovenci enkrat odločno zmagali v Mariboru, ali še večja bila je nevolja in jeza, ko smo slišali, da znani Soršak in bistriški Nasko dolžita slovenske volilce, kakor da bi bili ti podmitani. To očitje ni samo drzno in krivično, ampak celo novo. Ves svet vé, da smo Slovenci ubogi in torej za kupovanje glasov nimamo denarjev, kakor nemčurji, ki so 2 volilca vlovili in upijani, da pri volitvi skoro imen nemškutarskih kandidatov vedela nista. Grdo razsajal pa je pri teh volitvah bivši žandar Soršak. Da so ga Črešnovčani izvolili za volilnega moža, to jim Slovenci slobodno zamerimo. Trezni so ga težko volili. Drzni surovež je slovenske volilce suval in jih v pričo Laporškega g. Raka imenoval: „Vi svinje!“ Če je to res, potem ta nemčurski kulturonošec res prav „svinjsko“ kulturo okoli sebe trosi! Makolski in letos sploh slov.-bistriški volilci bili so jako vrli in stanovitni. Hudo so jih nemčurji zdelavali. Toda hrabra g. Anton Horvat in g. Urlep sta vse napade odbila in še dva moža iz Studeničke fare prvič pridobila. Slava in čast takim možem! Izvrstno potegoval za zmago Slovencev se je tudi g. Paul Spragar iz Pretreža. Šaljivi mož je volilec pravil, da stara mera ne velja in torej tudi seitelnov več treba ni!

**Iz Trsta.** Srečni izid volitev v štajerski deželni zbor nas je na skrajnem jugu bivajoče Slovence močno razveselil. Čestitamo k sijajni zmagi,